

Otázka: Cenné papíry a účtování, evidence finanačního majetku

Předmět: Účetnictví

Přidal(a): Tereza P.

CENNÉ PAPIRY A JEJICH ÚČTOVÁNÍ, EVIDENCE DLOUHODOBÉHO I KRÁTKODOBÉHO FINANČNÍHO MAJETKU

CENNÉ PAPIRY

• **charakteristika:** představují finanční majetek, vyjadřující majetkový podíl nebo pohledávku k jejich emitentovi (osobě, která je vydala)

- zahrnujeme sem krátkodobé akcie, dluhopisy a směnky

- prospěch: prodej se ziskem, podíl na zisku, úrok z daných dluhopisů

• **členění:** v praxi se můžeme setkat s různým členěním cenných papírů:

1) podle jejich formy

a) listinné - mají podobu reálné listiny, na níž bývá vyznačená její nominální hodnota

b) zaknihované - jsou pouze zaevidované ve Středisku cenných papírů

2) podle obsahu

a) majetkové - vyjadřují majetkový podíl na společnosti, která je vydala (akcie)

b) dluhové - vyjadřují úvěrový vztah mezi jejich majitelem (věřitelem) a emitentem (dlužníkem), který má povinnost po uplynutí stanovené lhůty splatnosti dluhopis zpět odkoupit a vyplatit úrok

3) podle předpokládané doby držení

a) dlouhodobé - doba držení je delší než 1 rok (v účtové osnově v 06.)

- podle míry účasti na ZK se tyto CP a podíly zachycují na účtech:

061 - rozhodující vliv, více jak 50%

062 - podstatný vliv, mezi 20 - 50%

063 - ostatní vliv, méně než 20% s účastí na ZK společnosti

b) krátkodobé - doba držení do jednoho roku (v účtové osnově v 25. a 24.)

- 25. krátkodobé CP a podíly (A) -> koupím ho

- 24. krátkodobé finanční výpomoci (P) -> prodávám to

• **oceňování cenných papírů:** oceňují se pořizovacími cenami včetně vedlejších nákladů souvisejících s jejich pořízením (poplatky a provize makléřům, poradcům, bankám), naopak součástí PC nejsou úroky z úvěru na pořízení CP a náklady spojené s držením CP

- při pořízení CP lze jednotlivé složky PC účtovat nejprve na 043 (dlouhodobé) a 259 (krátkodobé)

- nebo reálnou hodnotou - cena akcie v určitý okamžik

ÚČTOVÁNÍ O MAJETKOVÝCH CENNÝCH PAPIRECH:

1) pořízení:

a) nákup CP

nákup CP včetně poplatků a provizí makléřům, burzám 259 nebo 043/ 379, 221 nebo 211
zařazení CP do majetku účetní jednotky v PC 251,061,062 nebo 063/259 nebo
043

b) upsání vkladů

- tento způsob se týká pořízením dlouhodobých CP (akcií) formou upsání vkladů do vznikající společnosti nebo společnosti, která navyšuje svůj ZK

2) výnosy z držby:

- mají podobu podílů na zisku, tyto podíly jsou podle právní úpravy zdaňovány srážkovou daní 15% u zdrojem takže příjemce obdrží částku po zdanění -> výnos, který se v účetnictví objeví, nezvyšuje základ daně z příjmů

přijaté podíly na zisku po zdanění 221 nebo 211/665

3) prodej:

- je potřeba zaúčtovat tržbu z prodeje do výnosů v prodejní ceně a účetní hodnotu tedy pořizovací cenu nebo reálnou cenu prodaných CP dát do nákladů

úbytek prodaných CP v PC 561/251, 061, 062 nebo 063

tržby za prodej CP v prodejní ceně 221,211 nebo 378/661

ÚČTOVÁNÍ O DLUHOVÝCH CENNÝCH PAPÍRECH

- představují v účetnictví jejich vlastníka majetek, v účetnictví emitenta (ten, kdo je vydal) pak závazek vůči majiteli těchto CP

majitel: musí při pořízení určit, zda se jedná o CP dlouhodobé nebo krátkodobé a dále pak, zda je hodlá držet až do jejich splatnosti či nikoliv

- výnos má podobu úroků, který je nutno rozlišit

-> dluhové cenné papíry k obchodování 253 (A)

nákup dluhopisů	253/221	200 000 Kč
zpětný odprodej dluhopisů	221/253	200 000 Kč
přijatý úrok	221/662	10 000 Kč

emitent: zaúčtuje vydání dluhových CP jako závazek a současně jako pohledávku za budoucími majiteli dluhopisů (375/241 nebo 473)

- prodejem se tato pohledávka zruší

- úroky do dalších období se musí včas rozlišit

-> emitované krátkodobé dluhopisy 241 (P)

emise (vydání) dluhopisů	375/241	10 000 000 Kč
odkoupení věřitelem	211/375	10 000 000 Kč
zpětný odprodej emitenta	241/221	10 000 000 Kč
úrok placený	562/221	1 000 000 Kč

ÚČTOVÁNÍ O SMĚNKÁCH

• **charakteristika:** jedná se o cenný papír, který vyjadřuje vztah věřitele a dlužníka - povinnost dlužníka vyplatit věřiteli ve stanovené době částku uvedenou na směnce v nominální hodnotě

- musí mít písemnou podobu a obsahovat náležitosti předepsané směnečným zákonem

- u účetnictví mohou vystupovat v různých podobách:

a) jako zajišťovací prostředek: směnky slouží k zajištění pohledávek z obchodního styku,

oceňují se nominální hodnotou

b) jako cenný papír: zakoupeny zpravidla za účelem obchodování, oceňují se pořizovací cenou

- účty 256, 253, 063 a 065

c) jako platební prostředek: použití k úhradě pohledávek a závazků

- v účetnictví majitele (věřitele) se evidují jako CP, oceňují se pořizovací cenou

- z pohledu dlužníka směnka představuje závazek na účtu 322 nebo 478

• **výhody směnky z pohledu majitele (věřitele)**: obchodovatelnost (směnka je převoditelná - je možno ji prodat a získat tak peněžní prostředky před datem splatnosti); snazší vymahatelnost (protest u notáře -> soud vydá příkaz proplacení); možnost vymáhat směnečnou pohledávku i na vedlejších dlužnících - ručitelích (každý, kdo jednou vlastnil směnku, se v případě jeho postoupení stává ručitelem za směnečný dluh - indosament); možnost směnku eskontovat (prodej směnky bance před dobou její splatnosti a získat tak za ni peněžní prostředky ve formě eskontního úvěru)

SMĚNKY:

- v inkasu (A) - vybírám 256 nebo 312
- k úhradě (P) - platím 322
- vlastní
- cizí

a) v inkasu

faktura vystavená za prodej výrobků	311/601	40 000 Kč
odběratel akceptoval (přijal) směnku	256 nebo 312/311	40 000 Kč
úrok	256/662	5 000 Kč
úhrada směnky v plné výši	221/256 nebo 312	45 000 Kč
<u>+ eskont směnky bance</u>		
pohledávka vůči bance	313/256 nebo 312	45 000 Kč
banka mi poskytne eskontní úvěr	221/232 + 221/562	45 000 Kč (5 000 Kč je
úrok)		
avízo o úhradě směnky dlužníkem bance	232/313	45 000 Kč

b) k úhradě

úhrada formou směnky (mnou)	321/322 + 321/562	125 Kč (25 Kč je úrok)
splacení směnky (úrok)	322/221	25 Kč

KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK

- je velice likvidní (zjištění toho je, jak jsme schopni rychle splácet své závazky)

a) peněžní hotovost

b) ceniny

c) vklady v bankách do 1 roku

d) obchodovatelné cenné papíry

a) POKLADNA 211

- evidujeme se zde stav a pohyb peněz v hotovosti, dále pak stav šeků

- ocenění je v nominální hodnotě

DOKLADY: při příjmu vystavuje pokladník příjmový pokladní doklad (originál + kopie), při výdeji peněz vystavuje pokladník výdajový pokladní doklad (originál)

ANALYTICKÁ EVIDENCE: a) podle hmotně odpovědných osob b) podle jednotlivých měn

- má podobu pokladní knihy, zde se eviduje stav peněz v pokladně

- skontro = denní uzávěrka porovnávající skutečný stav pokladny s pokladní knihou -

minimálně 4x ročně musí být provedena inventarizace peněžních prostředků (obvykle jednou za čtvrt roku) - vnitropodnikové směrnice

INVENTARIZACE POKLADNY: zákon o ÚČE říká, že se má provádět 1x ročně na konci účetního období

- skutečný stav se porovnává se stavem účetním a je vyčíslen výsledek inventarizace v trojí možné podobě:

a) SHODA - neúčtuje se o ni

b) MANKO - představuje náklad na 569 Manka a škody na finančním majetku/211 -> předpis zaměstnanci

335/668 Ostatní finanční výnosy -> zaměstnanec může manko uhradit

1) hotově do pokladny 211/335.

2) na účet 221/335.

3) srážkou ze mzdy 331/335.

c) PŘEBYTEK - 211/668-Ostatní finanční výnosy

- inventarizační rozdíly cenin se účtují stejně jako inventarizační rozdíly v pokladně.

b) CENINY 213

- jedná se o peněžní prostředky tedy majetek, který má svojí jmenovitou hodnotu, z níž se čerpá po vydání do spotřeby

- patří mezi ně poštovní známky, dálniční známky, kolky, telefonní karty, stravenky, jízdenky na hromadnou dopravu apod.

- nákup cenin: 213/211 nebo 213/321 FAP

- spotřeba cenin se účtuje do nákladů (poštovní známky a telefonní karty na 518), (dálniční známky a kolky na 538 - Ostatní daně a poplatky)

STRAVENKY: účtování o stravenkách má svá specifika, záleží na tom, jestli účetní jednotka svým zaměstnancům na úhradu stravenek přispívá nebo jim je prodává za plnou cenu. Zákon o dani z příjmu totiž umožňuje, aby zaměstnavatel přispíval na stravování zajišťované jinými subjekty a tento příspěvek si vyúčtoval jako daňové uznatelný náklad -> příspěvek může být maximálně 55% ceny jednoho hlavního jídla -> záznam tohoto příspěvku je na účtech 527/213

- může jim přispívat i více, ale náklad, který vznikne nad výše uvedenou hranici se stává daňové neuznatelným a účtuje se 528/213

c) BANKOVNÍ ÚČTY 221

- stav a pohyb peněžních prostředků, které má účetní jednotka uložené na účtech u bank, se zachycuje na 221

- druhy bankovních účtů podle měny a použití:

1) běžný účet - je podnikatelský účet u banky, který slouží firmě pro bezhotovostní platební styk

- je u banky otevřen na základě písemné smlouvy, kterou je také dohodnuto úročení běžného účtu, úrok bývá většinou nízký, protože podnikatel peníze na účtu neváže, ale operativně je ihned používá

- o pohybech na běžném účtu smí firma účtovat pouze na základě výpisu z běžného účtu.

2) kontokorentní účet - jedná se o běžný a úvěrový účet

- může mít i záporný zůstatek, banka na tomto účtu může poskytovat i tzv. kontokorentní úvěr

3) devizový účet - peněžní prostředky v cizích měnách, k 31. 12. přepočten na kurz ČNB

4) termínovaný vklad - má výpovědní lhůtou delší než 1 rok + vyšší úrok

DOKLADY: výpis z bankovního účtu

- v případě více BÚ se používají analytické účty

- ke dni účetní uzávěrky zasílá banka závěrečný VBÚ jako doklad pro provedení inventarizace BÚ

d) OBCHODOVATELNÉ CENNÉ PAPIRY 25.

- majetkové (akcie, dluhopisy, směnky)

- doba držení je do 1 roku

- prospěch: prodej se ziskem, podíl na zisku, úrok z daných dluhopisů

- krátkodobé cenné papíry a podíly (A, koupím to)

- při pořízení se oceňují pořizovací cenou a součástí jsou různé poplatky a provize (makléřům, poradcům, burzám) 259/221 + 259/ 379 -> 251/259

- při prodeji se tržba účtuje jako finanční výnos 221/661 a účetní hodnota se promítne ve finančních nákladech 561/251 - úbytek CP v PC

- HV výsledek z prodeje: 561-661

DLOUHODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK

- doba držení je delší než 1 rok

- zajišťuje výnos (dividendy) a podíl ve firmě

- majetkové cenné papíry (akcie), vklady v obchodních společnostech, nakupované dluhopisy, které podnik nakupuje pro dlouhodobou investici

- evidence CP podle vlivu:

061 - rozhodující vliv, více jak 50%

062 - podstatný vliv, mezi 20 - 50%

063 - ostatní vliv, méně než 20% s účastí na ZK společnosti

065 - nakoupené dluhopisy se splatností delší než jeden rok

- 066,067 - půjčka jiné firmě
- 069 - termínované vklady

OCEŇOVÁNÍ DFM

- pořizovací cena = cena pořízení + provize makléře, poplatky burze (navýšení ceny akcie)
- nebo reálná cena = cena akcie v určitý okamžik

pořízení DFM

- 043/221 + 043/379 - makléř
- 06. /043 - zaevidování cenného papíru
- 221 / 665 - výnosy z cenného papíru

DIVIDENDY jsou již zdaněny u zdroje - jedná se již o daňově neuznatelný výnos

- prodej DFM
- úbytek prodaných CP v PC 561/061, 062 nebo 063
- tržby za prodej CP v prodejní ceně 221,211 nebo 378/661